

KÚRIA

Bfv.I.1020/2018/7. szám

A Kúria Budapesten, a 2019. év március hó 5. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben **a II. rendű terhelt és** védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva, a Paksi Járásbíróság 9.B.237/2013/375. számú ítéletét II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítványozók, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Paksi Járásbíróság a 2016. november 22. napján kihirdetett 9.B.237/2013/375. számú ítéletében II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 13 rendbeli - nyolc esetben folytatólagosan, nyolc esetben társtettesként, öt esetben bűnsegédként elkövetett - csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont], valamint 46 rendbeli - tizenegy esetben folytatólagosan, tizennyolc esetben társtettesként, huszonnyolc esetben bűnsegédként elkövetett, egy esetben kísérleti szakban rekedt - csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont]. Ezért halmazati büntetésül négy év fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre, valamint négy év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a II. rendű terhelt a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés fele részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

A II. rendű terhelttel szemben 19.565.000 forint összeg erejéig

vagyonelkobzást rendelt el. A bíróság a II. rendű terheltet 18 rendbeli társtettesként - ebből hét esetben folytatólagosan elkövetett, egy esetben kísérlet - csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont], valamint 27 rendbeli társtettesként - nyolc esetben folytatólagosan, két esetben kísérletként - elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] vádja alól felmentette. Rendelkezett a bűnjelekről, a polgári jogi igény megfizetésére kötelezésről, valamint a bűnügyi költség viseléséről. A járásbíróság ítélete II. rendű terhelt vonatkozásában 2017. május 17. napján emelkedett jogerőre.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a II. rendű terhelt és védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában, a Be. 649. § a) pont aa) alpontjában, a 649. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontjában írt okból.

A felülvizsgálati indítványában a II. rendű terhelt kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést vétett, mert a 2016. november 7. napján tartott tárgyalási napon szóban megidézte a II. rendű terheltet és védőjét a 2016. november 22. napján tartott tárgyalásra, e napon a járásbíróság a II. rendű terhelt és a védő távollétében ítéletet hirdetett. Mivel az 1998. évi XIX. törvény 46. §-a szerint a védő részvétele az eljárásban kötelező volt, az ítélet kihirdetésekor a tárgyalást a terhelt és a védő távollétében nem lehetett volna megtartani, így az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés d) pontja szerint az ítélet hatályon kívül helyezésének van helye. Kifejtette, hogy a határozat elleni jogorvoslatot nem tudta bejelenteni, annak indokát, irányát sem tudta megjelölni, mert nem ismerte az ítélet tartalmát, és a jogorvoslati lehetőségről a védője nem tájékoztatta.

További eljárási kifogásként jelölte meg a védő, hogy a járásbíróság illetékesség hiányában járt el, mert az 1998. évi XIX. törvény 17. § (1) bekezdése alapján az illetékességet az elkövetés helye alapozza meg. Az elkövetés helye a Budapest, szám alatti iroda volt, a károkozás is Budapesten történt, mert az átutalásokkal érintett bank székhelye úgyszintén Budapest volt. Ezért álláspontja szerint az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II. a) és II. c) pontjában meghatározott feltétlen eljárási szabálysértés valósult meg, hiszen az eljárás bíróság nem volt törvényesen megalakítva és illetékesség hiányában járt el.

A védő hivatkozott arra, hogy a bíróság törvényes vád hiányában járt el, mert az ügyészség által benyújtott vádirat nem felelt meg az 1998. évi XIX. törvény 2. §-ában megfogalmazott követelményeknek. A vádhatóság nem tudta megjelölni pontosan, hogy

a terhelt tényállásban írt cselekményei milyen bizonyítékokhoz köthetőek, a bűncselekményeket mely időpontokban követte el. Utalt arra, hogy a járásbíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy az ítélet felülbírálatra alkalmatlan volt, nem adott számot arról, hogy a II. rendű terhelt szándékos megtévesztő magatartásának ténybeli megállapításait mire alapította. E körben az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatára hivatkozott, mely szerint „[...]az anyagi igazság érvényre juttatásának - a magát jogállaminak valló - büntetőeljárás csak akkor tud eleget tenni, ha az adott ügyben megállapított tényállás összhangban áll a valósággal, az annak rekonstruált mása [...]”.

Az anyagi jog szabályainak megsértése kapcsán az indítványozók sérelmezték, hogy a bíróság tévesen állapította meg a II. rendű terhelt terhére a bűncselekmények elkövetésének módját. Az is kétséges, hogy a II. rendű terhelt az I. rendű terhelttel szándékegységben cselekedett, emellett az eljárás során igazolta azt, hogy teljesen más jövedelemből tartotta el magát és nem kötődött tevékenysége az I. rendű terheltéhez. Nem működött tudatosan együtt az I. rendű terhelttel, ezért sem a szándékos társtettesi alakzat sem a bűnsegédi közreműködés nem jöhet szóba. Kifogásolták azon ítéleti megállapítást, hogy az I. rendű terhelt csalárd szándékáról a II. rendű terhelt tudomással bírt, emellett hiányzik az okozati összefüggés a II. rendű terhelt magatartása és a bekövetkezett eredmény között. A készpénz-felvételek és az utalások egyike sem köthető a II. rendű terhelt tevékenységéhez, a szerződések sem ő írta, emellett az ítélet szerint nem lehetett bizonyítani, hogy a II. rendű terhelt részesült volna a sértetteknek okozott kárból. A bíróság a bűnsegédi marasztalás esetében nem állapított meg tényállást, továbbá az is nyilvánvaló, hogy a II. rendű terhelt irodai jelenléte, a sértetteknek adott tájékoztatása bűnsegédi magatartást nem valósíthat meg; ezért a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítására az anyagi jogszabályok megsértésével került sor.

Mivel a pénzfelvételek egyike sem köthető a II. rendű terhelthez és adat sincs arra, hogy ezen összegekből a II. rendű terhelt részesült volna, vele szemben a vagyonekbobzás alkalmazása is törvénytörő.

Az indítványozók sérelmezték, hogy a bíróság a büntetés kiszabása során nem vette figyelembe a szakértői véleménynek a II. rendű terhelt börtöntűró képességére vonatkozó megállapításait.

Vitatták végül a vagyonekbobzás alkalmazását.

Mindezekre tekintettel indítványozták, hogy a Kúria a járásbíróság ítéletét helyezze hatályon kívül és új eljárás lefolytatására

utasítsa, egyúttal a vele szemben kiszabott büntetés végrehajtásának felfüggesztését kérte.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány részben törvényben kizárt, részben alaptalan. Átiratában kifejtette, hogy az indítvány a vád törvényességének hiányára alaptalanul hivatkozott, hiszen a II. rendű terhelttel szemben benyújtott vád megfelelt a benyújtásakor hatályban volt 1998. évi XIX. törvény 2. § (2) bekezdésében meghatározott törvényes követelményeknek. A Be. 649. § (2) bekezdés c) pontja felülvizsgálati okként a nem arra jogosult által emelt vádat jelöli meg, erre a terhelt azonban nem hivatkozott.

Nem találta alaposnak a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésre hivatkozást sem, hiszen a bíróság törvényesen volt megalakítva, a bíróság tanácsban járt el az ügyben, az illetékesség hiányára vonatkozó kifogást az alapügyben már elbírált, emellett a csalás egyik tényállási elemének, a kár bekövetkezésének helye is megalapozza az eljáró bíróság illetékességét.

Tévesen hivatkozik az indítvány a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjának megsértésére, hiszen az 1998. évi XIX. törvény 322. § (2) bekezdésének második mondata értelmében az ügydöntő határozat a szabályszerűen megidézett vádlott, illetve védő távollétében is kihirdethető volt.

Nem helytálló a bűnösség törvénysértő megállapítására történő hivatkozás sem. A II. rendű terhelt terhére az irányadó tényállásban megállapított magatartás a csalás törvényi tényállását maradéktalanul kimeríti. Nem alapos ezért az egyenes szándék, az elkövetési magatartás és a kár közötti okozati összefüggés a II. rendű terhelt részéről kifejtett cselekvőség, illetve a bűnsegédi elkövetői minőség vitatása. A vagyonekbotzás törvénysértő megállapítása miatt pedig a felülvizsgálat a Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja értelmében kizárt. A II. rendű terhelt egészségi állapotára vonatkozó orvosi adatokat a bíróság a büntetés kiszabása körében értékelte, ekként alaptalan a börtöntűrő képesség vizsgálatával összefüggésben előadott érvelés is.

Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján tanácsulésen, a Paksi Járásbíróság 9.B.237/2013/375. számú ítéletét II. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn (BF.1218/2018/1-I.).

A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára előterjesztett észrevételében kifejtette, hogy a vádirat valamennyi vádpontja szerint átutalás, illetve Budapesten készpénz átadás révén következett be a tévedésbe

ejtés, emellett a károkozó magatartás is Budapesten történt; védenca nem utazott Paksra, ahol bármilyen tevékenységet is kifejtethetett volna. A kár akkor következett be, amikor az átutalt pénzösszeg a **Kft.1.** számláján megjelent, az átutalásokkal érintett bank székhelye folytán az elkövetés helye úgyszintén Budapest. Mindezekre figyelemmel az illetékesség megállapítása téves. A védő a vád törvényessége kapcsán előterjesztett kifogását fenntartva utalt arra, hogy a vádirat az 1998. évi XIX. törvény 2. §-ában foglalt követelményeknek nem tett eleget, mert minden cselekményben teljesen hasonló szövegezést tartalmazott arra vonatkozóan, hogy a terheltek egymás tevékenységéről tudva, azzal a céllal léptek fel a sértettek felé, hogy őket megkárosítsák; ugyanakkor semmilyen adat nincs arra, hogy a sikerdíjból védenca részesült volna és nem állapítható meg a szándékosság egyetlen formája sem.

A jogerős ügydöntő határozat meghozatalára, valamint a védő felülvizsgálati indítványának előterjesztésére a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) hatálya alatt került sor. 2018. július 1-jén ugyanakkor hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.). A Be. 868. § (1) bekezdése szerint a törvény rendelkezéseit - a 868-876. §-ban foglalt kivételekkel - a hatálybalépéskor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell; e kivételek a felülvizsgálati eljárásra nem vonatkoznak.

A Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulást tűzött ki, melyen a megtámadott határozatokat a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett vizsgálta a Be. 659. § (6) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértéseket is, illet azonban nem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány részben kizárt, részben nem alapos.

Az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor volt helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság határozatának meghozatalára a fenti törvény 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjában meghatározott valamely eljárási szabálysértéssel került sor.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés c) pontja, illetve a 373. § (1) bekezdés III. a) pontja alapján felülvizsgálatnak volt helye, ha az elsőfokú bíróság a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében

indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan. A 2018. július 1. napján hatályba lépett Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában utalt 608. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati okok között már nem szerepel az indokolási kötelezettség megszegése. A korábbi jogszabály alapján előterjesztett panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány elbírálását e törvény hatályba lépése után a nyomozó hatóság, az ügyészség, illetve a bíróság mellőzi és erről az előterjesztőt tájékoztatja, ha e törvény alapján nincs helye panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány előterjesztésének vagy annak címzettje e törvény alapján nem jogosult a döntésre. A Kúria ezért mellőzte a felülvizsgálati indítvány ezen részének elbírálását [Be. 870. § (3) bekezdés].

Az indokolási kötelezettség elmulasztásával összefüggésben kifejtett védői érvelés és a hivatkozott alkotmánybírósági döntés kapcsán a Kúria megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott arra, hogy az anyagi igazság érvényesülésére az Alkotmány éppúgy nem biztosít (nem biztosíthat) alanyi jogot, ahogy arra sem, hogy egyetlen bírósági ítélet se legyen törvénytörő.

A védő felülvizsgálati indítványa a vád törvényességének hiányára is hivatkozott, kifogásolta, hogy a vádirat nem felel meg a korábbi Be. 2. §-ában foglaltaknak, melyet azzal indokolt, hogy a II. rendű terhelt nem a vádiratban foglalt tényállásnak megfelelő magatartást tanúsította, hiszen az I. rendű terhelt őt is tévedésbe ejtette. Az indítványozó az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés I. c) pontjára alapítottnak valójában nem a vádirat törvényességi kellékeinek hiányát kifogásolta, hanem annak a II. rendű terhelt magatartását leíró részét sérelmezve, a vádirati tényállást támadta. A Be. 649. § (2) bekezdés c) pontja szerint ugyanakkor a vád törvényességének hiánya már nem felülvizsgálati ok, hiszen a hatályos büntetőeljárás törvény szerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány akkor terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta meg. Ezen okra azonban az indítvány nem is hivatkozott.

A Kúria az indokolási kötelezettséget érintő kifogással összefüggésben már felhívott Be. 873. § (3) bekezdése alapján mellőzte a törvényes vád hiánya miatt előterjesztett felülvizsgálati indítvány elbírálását.

A védő hivatkozott az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II. a) pontjára - mely a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontjának felel meg - valamint az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II. c) pontjában foglalt okra - mely a Be. 608. § (1) bekezdés c)

pontjában írt ok megfogalmazásával egyező - azonban az illetékeséget érintő kifogás az alábbiak szerint úgyszintén nem alapos.

Az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II. a) és a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontja szerint feltétlen eljárási szabálysértés, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

Az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II. c) pontja, továbbá a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontja egyaránt rögzíti, hogy feltétlen eljárási szabálysértés akkor valósul meg, ha a bíróság a hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó, vagy más bíróság kizárólagos illetékeségébe tartozó ügyet bírált el.

A vád tárgyává tett csalás miatt indult büntetőeljárás sem a vádirat benyújtásakor hatályos, sem a jelenleg hatályos eljárási törvény szerint nem tartozott kizárólagos illetékeség körébe, ezért az 1998. évi XIX. törvény 17. § (1) bekezdése szerinti általános illetékeségi szabályok voltak az irányadók. Ezzel egyező rendelkezést tartalmaz egyébként a Be. 21. § (1) bekezdése is.

A fentiek miatt az indítványozó által, az illetékeség kapcsán előterjesztett kifogás nem képezheti felülvizsgálati eljárás alapját, ezért az a törvényben kizárt.

A teljesség kedvéért a Kúria megjegyzi, hogy a csalás elkövetése esetén az elkövetési magatartás (tévedésbe ejtés) kifejtésének és az eredmény bekövetkezésének helye mellett a károkozó magatartás kifejtésének a helye is megalapozhatja a bíróság illetékeségét (BH 2009.317.).

Az adott ügyben a Paksi Járásbíróság illetékeségét a vádirat az 1998. évi XIX. törvény 17. § (1) bekezdésére alapította, míg a védő illetékeségi kifogását a Paksi Járásbíróság, illetve a Szekszárdi Törvényszék azzal az indokolással utasította el, hogy az elkövetés helye több vádirati tényállás esetén a Paksi Járásbíróság illetékeségi területébe tartozik az általános illetékeségi szabályok alapján.

Az sem kétséges, hogy a vádirat és az ítélet is tartalmaz olyan tényállást, amelyben a sértett ... székhellyel rendelkezik, az eljáró bíróságok ezt tekintették a károkozás helyének. A Kúria megjegyzi ugyanakkor, hogy az I. rendű terhelt lakóhelye és tartózkodási helye ..., mely a Paksi Járásbíróság illetékeségi területéhez tartozik, így az 1998. évi XIX. törvény 17. § (3) bekezdése és a Be. 21. § (3) bekezdése alapján a vagylagos illetékeségi ok, azaz a terhelt lakóhelye is kétségtelenül megalapozta az elsőfokú bíróság illetékeségét, mivel a járási

ügyészség ott emelt vádat.

A Kúria a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy az általános - azaz az elkövetés helyére alapított - illetékességi szabályok megsértése sem a korábbi, sem a hatályos Be. szerint nem képez felülvizsgálati okot, mivel az csak ún. relatív eljárási szabálysértésnek minősülhet.

A II. rendű terhelt kifogásolta, hogy az ítélet kihirdetésére az ő, valamint védője távollétében került sor.

Ez a körülmény sem valósít meg felülvizsgálat alapjául szolgáló feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést.

A Paksi Járásbíróság 372. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvének tanúsága szerint a 2016. november 7. napján tartott tárgyaláson a II. rendű terhelt és a védő is jelen volt, a járásbíróság az 1998. évi XIX. törvény 322. § (1) bekezdése alapján a határozathozatalt elnapolta, a határozat kihirdetésének határnapját a tárgyalás elnapolásakor megjelölte [Be. 550. § (1) bekezdés].

Mind az 1998. évi XIX. törvény 322. § (2) bekezdése, mind pedig a Be. 550. § (2) bekezdése rögzíti, hogy amennyiben a határozat kihirdetésekor a tárgyaláson a terhelt, illetve a védő a szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, a határozat távollétükben is kihirdethető. Tekintettel arra, hogy azon a tárgyalási napon, amelyen a bíróság a tárgyalást ítélethirdetésre napolta el, azaz 2016. november 7-én mind a II. rendű terhelt, mind pedig a védője a tárgyaláson jelen volt, szóbeli idézésük szabályszerűnek minősült, ezért a járásbíróság maradéktalanul betartotta a határozathirdetésre, a jelenlétre és a tárgyalás megtartására vonatkozó eljárási szabályokat. Megjegyzi a Kúria, hogy a 2016. október 10. napján tartott tárgyaláson, melyen a II. rendű terhelt és a védője úgyszintén jelen volt, az eljáró bíró kioktatta a terhelte a bizonyítás befejezését követően megtartott újabb tárgyalásról történő távolmaradásának következményeiről, a távollévő terhelt esetében a határozathirdetés eljárásjogi szabályairól (368. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv).

Az iratok tartalma szerint a 2016. november 22. napján kihirdetett és kézbesítés útján közölt ítéletet a II. rendű terhelt meghatalmazott védője 2017. május 3. napján, míg a II. rendű terhelt 2017. május 9. napján vette át.

Az 1998. évi XIX. törvény 326. § (5) bekezdése szerint a kézbesítés útján közölt ítélet ellen nyolc napon belül lehet fellebbezni, a Be. 582. § (3) bekezdése ugyanilyen rendelkezést tartalmaz.

A rendelkezésre álló iratokból kitűnően az ügyész az ítéletet tudomásul vette (376. sorszám), az I. rendű terhelt fellebbezést

jelentett be már 2016. november 28. napján, figyelemmel arra, hogy az ítélet kihirdetésekor jelen volt és a jogorvoslat bejelentésére háromnapos határidőt tartott fenn, míg a II. rendű terhelt védője a fellebbezését 2017. május 17. napján - a nyolc napos fellebbezésre nyitva álló határidőn túli időben - terjesztette elő. Az elkésett fellebbezést a járásbíróság 379. sorszámu - a másodfokú bíróság által helybenhagyott - végzésében elutasította.

A járásbíróság egyébiránt az ítéletet záradékkal látta el, melyben megállapította, hogy az ítélet 2017. május 17. napján II. rendű terhelt tekintetében jogerőre emelkedett.

Tekintettel arra, hogy a 2016. november 7. napján tartott tárgyaláson a II. rendű terhelt és a védő idézése az 1998. évi XIX. törvény 67. § (1) bekezdése szerint szóban történt és az szabályszerű volt, a védő jelenléte a határozat kihirdetésekor tartott 2016. november 22. napján tartott tárgyaláson nem volt kötelező. Megjegyzendő, hogy a szóban történő idézés lehetőségére vonatkozóan ezzel egyező rendelkezést tartalmaz a Be. 113. § (1) bekezdése.

Mindebből következően az ítélet ilyen esetben akkor is kihirdethető a védő távollétében, ha egyébként az ügyben a védelem kötelező.

Az 1998. évi XIX. törvény 47. § (5) bekezdése - ahogy a Be. 46. §-a - szerint a bíróság a terhelt érdekében akkor rendel ki védőt, ha a védelem kötelező és a terheltnek nincs meghatalmazott védője. A vitatott esetben azonban sem a korábbi, sem a hatályos Be. nem írta elő helyettes védő kirendelésének kötelezettségét. Ez nem is állhat fenn abban az esetben, ha a terhelt és a védő maguk döntenek úgy - szabályszerű idézést követően -, hogy az ítélet kihirdetésén nem vesznek részt. Ez az oka az igazolási kérelem kizártságának is.

A fentiekre tekintettel az indítványozónak sem a jogorvoslati nyilatkozat megtételére, sem a védő távollétében történő ítélethirdetésre vonatkozó kifogása nem volt alapos.

A felülvizsgálati indítványban felhozott anyagi jogszabálysértésekre történő hivatkozásokat a Kúria nem találta alaposnak, illetve azok is részben a törvényben kizártak.

Az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján akkor volt helye felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor, míg a b) pont alapján abban az esetben, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog szabályainak megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Az anyagi jogi jogszabálysértések vonatkozásában a Be., az 1998. évi XIX. törvény rendelkezéseivel azonos szabályozást tartalmaz. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, míg a b) pont ba) és bb) alpontjai szerint abban az esetben, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést, vagy alkalmazott törvénysértő intézkedést.

A Be. 650. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálatban nem támadható.

Mindez azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljárás bíróságok által levont jogi következtetések - így a bűnösség megállapításának és a cselekmények jogi minősítésének - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el (BH 2004.102.).

Erre figyelemmel a Kúria a megállapított tényálláshoz még annak esetleges megalapozatlansága esetén is kötve van, és a felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálhatók el. A bizonyítékok eltérő értékelésére, eltérő következtetés levonására, bizonyításra, illetve ilyen célból az ítélet hatályon kívül helyezésére nincs törvényes lehetőség.

A fentiekre tekintettel a törvényben kizárt a felülvizsgálati indítványok valamennyi kifogása, amely a tényállás helyességét vitatja. A védő sérelmezte azt a ténymegállapítást, hogy a II. rendű terhelt az I. rendű terhelt tevékenységéről tudomással bírt, hivatkozott arra, hogy az I. rendű terhelt védencét tévedésbe ejtette, amikor 2011. év környékén egyre több probléma jelentkezett a pályázatok körül. A sértettek megtévesztésében a II. rendű terhelt nem vett részt, az irodai jelenléte bűncselekményt nem valósított meg, emellett maguk a sértettek vontak be további személyeket a sértetti körbe. Vitatta azt, hogy a tényállásban írt magatartás - figyelemmel arra, hogy sikerdíj a II. rendű terhelthez nem került - nem rögzít olyan cselekményt, amely a szándékos elkövetést és a csalás megvalósulását alátámasztotta volna.

Ezen hivatkozást a Kúria nem találta alaposnak.

Az elsőfokú ítélet által megállapított és a felülvizsgálati

eljárásban irányadó tényállás lényege a következő:

I. rendű terhelt 2007-2008. év során elhatározta, hogy a **Kft.1.** felhasználásával - melynek az I. rendű terhelt volt az ügyvezetője - akként szerez magának rendszeres jövedelmet, hogy különböző cégek ügyvezetőit megkeresve nekik azt állítja, hogy a **Kft.1.** a Nemzetgazdasági Minisztérium által kiírt GOP 2.1.1. számú pályázatok menedzselésével foglalkozik. A tájékoztatás szerint a **Kft.1.** korábban már más cégeknek odaítélt, de általuk le nem hívott, szabad felhasználású, önerő nélküli, vissza nem térítendő, előfinanszírozott európai uniós pályázatok újraelosztásával foglalkozik annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló, fel nem használt pályázati összegeket ne kelljen az Európai Uniónak visszautalni.

I. rendű terhelt általános tájékoztatása szerint az általuk elkészített pályázatok nagy valószínűséggel nyertesek lesznek, kedvező minisztériumi kapcsolatai miatt a pályázók az általuk igényelt pályázati összeget megkapják, melyért cserébe a pályázat elkészítését megelőzően 3%, majd a pénz számlára érkezését követően további 3% - összességében 6% - sikerdíjat kért azzal, hogy a pályázat eredménytelensége esetén a korábban, a pályázat benyújtását megelőzően átadott 3% sikerdíjat is visszatéríti.

Ennek megfelelően **T.1.** - rajta keresztül **T.2.**, **T.3.**, **T.4.**, a **T.5.** által képviselt **Kft.2.** (korábban **Kft.3.**), a **T.6.** által képviselt **Kft.4.** - akik a terheltek csalárd szándékáról ténylegesen tudomással nem bírtak - valamint a már korábban megtévesztett sértettek, akik a terheltek által ajánlott pályázati lehetőségben jó lehetőséget láttak, így azt ismerőseiknek is ajánlották - útján terjesztették ki működési körüket, és vontak be újabb sértetteket.

A járásbíróság a II. rendű terhelt terhére 59 rendbeli csalás büntettét, illetve annak kísérletét állapította meg, az egyes tényállási pontok tartalmazzák a II. rendű terhelt társtettesi, illetve bűnsegédi elkövetői minőségét megalapozó tényeket; a Kúria az indítványozó érvelése kapcsán az alábbi két tényállási pontot emeli ki:

A bűnsegédi magatartásként értékelt 73. számú tényállási pont szerint a II. rendű terhelt a pályázati feltételekről történő, I. rendű terhelt által folytatott tájékoztatás során a sértett képviselőjének társaságában jelen volt, továbbá az adminisztráció elvégzésében segédkezett, majd a sértett képviselője a támogatási szerződést a II. rendű terhelt jelenlétében írta alá.

A társtettesi elkövetést a II. rendű terhelt terhére megállapító 74. számú tényállás pedig rögzíti, hogy az I. rendű terhelt a II. rendű terheltet olyan társaként mutatta be a sértett

képviselőjének, aki a jogi és könyvelési dolgokkal foglalkozik. Ekkor a II. rendű terhelt a sértett részére névjegyet adott, amelyen az elérhetőségei szerepeltek. A szerződéskötés a sértettel még aznap megtörtént, a szerződést a II. rendű terhelt nyomtatta ki. A II. rendű terhelt - miután a sértett képviselője a pályázat előrehaladásáról érdeklődött - különböző kifogásokkal élt és megnyugtatta azzal, hogy a pályázat rendben van, azt az I. rendű terhelt mindenképpen rendezni fogja.

A fenti, illetve a II. rendű terhelthez vonatkozó további tényállási pontok kétséget kizáróan rögzítik a II. rendű terheltnak a sértettek megtévesztésében, illetve a károkozásban megnyilvánuló cselekményeit.

Ekként a tényállás szerint a II. rendű terhelt a támogatási szerződések megkötése érdekében - anélkül, hogy a pályázati támogatás megszerzésére és a sértettek részére történő kifizetésére reális lehetőség lett volna - egyes esetekben aktívan közreműködött a sértettek megtévesztésében, míg más esetekben az I. rendű terhelt részére a különböző összegű sikerdíj- előleg megszerzése érdekében a megtévesztésben segítséget nyújtott.

Mindezen tényekből vonta le a védő által sérelmezett következtetést a bíróság az elsőfokú ítélet 150. oldal 1. bekezdésében, miszerint „2010. második felétől Szigethy Ferenc II. rendű terhelt azon bűnös tudattartalma - miszerint az általuk ajánlott pályázati lehetőség nem létezik, abból sikeres pályázat még nem valósult meg, kifizetés nem történt, az általuk megvalósult magatartás jogtalan haszonszerzési célt szolgál - kialakult, így bűnössége az egyes tényállásokban vizsgálható.”.

A Kúria a hivatkozott eljárási szabályok értelmében a felülvizsgálati indítványnak a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitató, az irányadó tényállást támadó részével nem foglalkozhatott.

A Kúria egyetértett a Legfőbb Ügyészség álláspontjával abban is, hogy az elsőfokú bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül állapította meg a II. rendű terhelt bűnösségét a terhére rótt csalások elkövetésében, és a kiszabott büntetés is törvényes.

A Btk. 373. § (1) bekezdése szerint aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

Az irányadó tényállás értelmében a II. rendű terhelt 2010 júliusától már tudatában volt annak, hogy az I. rendű terhelt megtéveszti a sértetteket: az európai uniós pályázatok ügyintézése során a megbízási szerződés alapján ígért támogatási szerződés

teljesíthetetlenségével tisztában volt, mint ahogy azzal is, hogy az I. rendű terhelt téves tájékoztatást adott a sértetteknek arról, hogy a pályázatok nagy valószínűséggel nyertesek lesznek, mert kedvező minisztériumi kapcsolatai vannak; azt is tudta, hogy sem lehetősége, sem szándéka nem volt az I. rendű terheltnek a sértettek részére a pályázati célnak megfelelő pályázat elkészítésére, nyilvánvaló volt, hogy a pályázat benyújtása érdekében semmiféle tevékenységet nem fejtett ki, és a megbízási szerződéseket nem is állt szándékában teljesíteni.

A II. rendű terhelt mindezek tudatában vett részt a sértettek megtévesztésében, a szerződések elkészítésében, a pályázattal kapcsolatos tevékenység biztosításában. A terheltek célja a jogtalan haszonszerzés volt, mellyel a sértetteknek kárt okoztak. A II. rendű terhelt bizonyos esetekben maga is tevőlegesen részt vett a sértettek megtévesztésében, más esetekben pedig aktívan segítette abban az I. rendű terheltet.

A terheltek szándékegységét vitató érvelés kapcsán a Kúria álláspontja a következő.

A Btk. 13. § (3) bekezdése szerint társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.

Az elsőfokú ítélet ismertetett tényállása tartalmazza, hogy 2010. június 30. napjáig nem volt megállapítható, hogy a II. rendű terhelt tudomással bírt volna az I. rendű terhelt csalárd szándékáról, azonban az ezt követően megkötött megbízási szerződések esetében a II. rendű terhelt aktívan közreműködött a sértettek megtévesztésében, tudomással bírva arról, hogy az átvett pénzeszegek céljának megvalósítása, a pályázati lehetőség biztosítása nem lehetséges. E magatartás jogtalan haszonszerzési célt szolgált annak ellenére, hogy nem lehetett bizonyítani, miszerint a II. rendű terhelt részesült az okozott kár összegéből. A II. rendű terhelt tevékenyen közreműködött a kár okozását eredményező, tévedésbe ejtő magatartás kifejtésekor; a család megvalósulásához pedig nem szükséges, hogy a jogtalan haszonszerzés valamennyi megtévesztő magatartást kifejtő elkövető vagyongyarapodási céljait szolgálja és az sem, hogy a sértett rendelkezése folytán juttatott vagyomból valamennyi elkövető egyaránt részesüljön. Ezért a járásbíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az ítéletben rögzített tényállási pontok esetében a II. rendű terhelt az I. rendű terhelttel szándékegységben, társtettesként, illetve részben bűnsegédként valósította meg a csalást.

A tényálláshoz kötöttségből következően a bűnösség is csak az ítéleti tényekkel mindenben összhangban álló tényállítások alapján

vitatható. A tényállástól eltérő ténybeli alapokon álló jogi érvek a felülvizsgálat során nem vehetők figyelembe. Mindezekre tekintettel a valótlan tartalmú nyilatkozatok, a sértettek megtévesztése és a bekövetkezett kár között kétségtelen az okozati összefüggés, hiszen a sértettek a megtévesztés hiányában - a pályázati lehetőség valótlanságának tudatában - nyilvánvalóan nem fizették volna ki a sikerdíj-előleget a terhelteknek. Ezért a Btk. 373. § (1) bekezdését kimerítő csalás valamennyi tényállási eleme maradéktalanul megvalósult, hiszen a terheltek jogtalan haszonszerzés céljából a sértetteket megtévesztették és ezzel kárt okoztak.

Az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján a bűncselekmény törvénysértő minősítése esetén is csak akkor volt helye felülvizsgálatnak, ha az eljáró bíróságok a büntetőjog szabályainak megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) és bb) alpontjai ezzel egyező rendelkezést tartalmaznak.

Mindebből következően az esetleges hibás minősítés nem önmagában, hanem csak akkor képez felülvizsgálati okot, ha a helyes minősítéshez képest a kiszabott büntetés vagy intézkedés törvénysértő.

A II. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekmények minősítése azonban törvényes, a joghátrány neme és mértéke is megfelel az anyagi jogszabályoknak, ezért a felülvizsgálati indítvány ebben a részében alaptalan.

A II. rendű terhelt börtöntűró képességére vonatkozó adatokat a bíróság a büntetés kiszabása során messzemenően értékelte, hiszen éppen a II. rendű terhelt rossz egészségi állapotára és az orvosszakértői véleménnyel alátámasztott börtöntűró képességére figyelemmel a középértékű enyhébb büntetést állapított meg, a II. rendű terhelt megromlott egészségi állapotára figyelemmel a Btk. 35. § (2) bekezdése szerint eggyel enyhébb végrehajtási fokozatot állapított meg, egyúttal a Btk. 38. § (3) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy a terhelt a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható.

A vagyoneklopbzás törvénysértő megállapítását kifogásoló indítvány a Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja értelmében kizárt, hiszen a vagyoneklopbzásra vonatkozó rendelkezések felülvizsgálatára a Be. 671. § 12. pontja értelmében egyszerűsített felülvizsgálati eljárás keretében van lehetőség.

A Kúria a fentiekre figyelemmel az előterjesztett felülvizsgálati

indítványokat részben megalapozatlannak, részben törvényben kizártnak találta, ezért a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a 458. § (3) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. március 5.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Domonyai Alexa s.k. előadó bíró, Dr. Soós László s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
TóthLné
bírószági tisztviselő